

درس چهارم: مراحل برنامه ریزی

تبصره: این درس با ارسال یک کار عملی تکمیل می گردد

در پایان این فصل از فراگیر انتظار می رود:

- با مراحل برنامه ریزی برای یک فعالیت مشخص آشنا شود
- این مراحل را در یک مثال کاربردی پیاده کند

مراحل برنامه ریزی

1. **شناخت وضع موجود:** یکی از اصلی ترین اقدامات در هر برنامه ریزی، بررسی و شناخت واقعی وضع موجود است. بدین معنی که لازم است وضعیت عواملی مانند امکانات مادی، منابع انسانی، نیازهای محیط اجتماعی و اقتصادی، ارزش ها، گرایش ها، مسایل و مشکلات موجود و مقررات در سازمان کاملاً مشخص شود تا بتوان براساس آنها هدف ها را تعیین نمود. آیا شما شناخت کافی از وضع موجود مدرسه خود دارید؟ با توجه به شاخصهای سنجش وضعیت موجود که در بالا گفته شد، وضع موجود مدرسه خود را ترسیم کنید.

اندکی تامل:

آیا شاخصها و ملاکهای دیگری برای ترسیم وضع موجود مدارس سراغ دارید؟

2. **تعیین هدف:** دومین قدم در برنامه ریزی، تعیین اهداف به صورت کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت است. چون هدف ها، نتایج مورد انتظار فعالیت ها را نشان می دهد بنابراین از اهمیت خاصی در برنامه ریزی برخوردار است. هر فعالیت هدف های متعددی دارد که لازم است مدیر به همه آنها توجه کند.

مثال: از اهداف یک مدرسه علمیه ارتقا سطح آموزشی مدرسه و تربیت نیروهای کارآمد حوزوی می باشد. این یک هدف کلان است که خود اهداف خرد دیگری دارد.

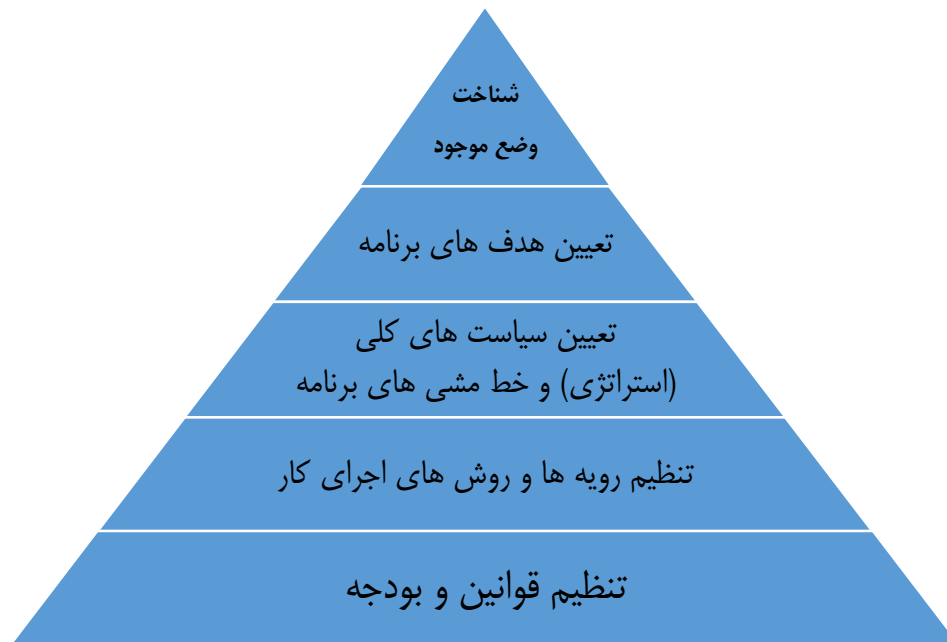
3. **تعیین خط مشی ها (سیاست های کلی):** خط مشی در واقع راه رسیدن به هدف را نشان می دهد و کارکنان را برای رسیدن به آن راهنمایی می کند. مثلاً یکی از خط مشی های مدارس علمیه شهرستان این است که طلاب دانش آموخته هر شهر در همان شهر ادامه تحصیل دهد و در همان شهر نیز مشغول به خدمت طلبگی شود. در این چارچوب همه مدیران یکسان تصمیم می گیرند.

4. **رویه ها و روش های اجرای کار:** رویه ها، مشخص تر از خط مشی ها هستند و جریان عملیات و طریقه دقیق انجام فعالیت ها را مشخص می سازند. بنابراین، در رویه ها کلیه اقداماتی که برای انجام یک فعالیت یا طرح معینی لازم است تعیین می گردد و چگونگی اجرای وظایف در هر مرحله دقیقاً مشخص می شود. به عنوان مثال در مورد برگزاری آزمون ورودی حوزه علمیه، کلیه اقداماتی که واحد پذیرش باید انجام دهد از قبیل طراحی سوال، ثبت نام از داوطلبان برگزاری آزمون، انجام مصاحبه و... را رویه برگزاری آزمون گویند. روش ها، نحوه اجرای جدول زمان بندی رویه ها را مشخص می کند مانند تهیه دستورالعمل برگزاری جلسه آزمون در شهرستان ها.

5. **مقررات و قوانین:** کلیه فعالیت های برنامه ریزی باید در چارچوب قواعد و قوانین مربوط طراحی شود. برای مثال یکی از فعالیت های فراگیر سازمان حوزه علمیه آموزش طلاب از طریق تدریس می باشد. لذا آیین نامه های متعددی در این زمینه وضع کرده و مقررات زیادی را برای جذب و به کارگیری اساتید به اجرا درآورده است که یکی از آنها ملبس بودن دائمی اساتید می باشد.

6. **بودجه:** بودجه بندی، محاسبه هزینه و منابع مورد نیاز برای هر فعالیت در چارچوب های مالی، نیروی انسانی، امکانات و تجهیزات مورد نیاز است.

مثلاً محاسبه هزینه کلیه ریز اقدامات فعالیت مهمی مانند برگزاری آزمون ورودی حوزه علمیه که برخی از آنها در بالا گفته شد، می تواند برای انجام دقیق و درست فعالیت راهگشا باشد.

کار عملی:

فرض کنید شما مدیر یک تیم تبلیغی جهادی هستید و در ایام ماه محرم عازم یکی از روستاهای مرزی در استان سیستان و بلوچستان هستید با توجه به آنچه در این درس آموخته اید برای این اقدام برنامه ریزی و مراحل آن را مکتوب کنید و فایل آن را از طریق لینک موجود در سایت بارگذاری کنید.